

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան զինը 10 ռուբլ, կես տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:
Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:
Օտարաբաղադրացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мшак»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՄՇԱԿ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԼՐԱԳԻՐ
(ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

ԱՌԱՋԻՎԱՅ 1884 ԹԻՒՆ

ԿԸ ՀԱՐԱՏԱՐԱՎԻ ՆՈՅՆ ԳԻՐԲՈՎ ԵՒ ՆՈՅՆ ՊՐՕԳՐԱՄԱՑՈՎ

ՊՐՕԳՐԱՄԱՍ

I. ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: II. ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ ՅՕԳՈՒՄՆԵՐ: III. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ընդհանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր: IV. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ընդհանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր: V. ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: VI. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: VII. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ: Ֆելետոն, վեպեր, ինքնուրոյն և թարգմանական յօդուածներ գիտութեան ամեն ճիւղերէն, թղթակցութիւններ: VIII. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳԻՆ: Տարեկան 10 ռուբլ, վեց ամսուայ 6 ռուբլ, իւրաքանչիւր ամսուայ 1 ռուբլ: ՀԱՏՈՎ համարները 5 կոպեկ: ՀԱՍՑԵՆ. Тифлис, редакция «Мшак».

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Բժշկական իվԱՆ ԱՐՏԵՄԵՎԻՉ ՄԱՐԿՈՒՋՈՎԻ կինը և եղբայրները ցաւօք սրտի յայտնում են նրա մահուան մասին, որ պատահեցաւ այս դեկտեմբերի 5-ին: Հանգուցեալին կը տանեն Արգուտինսկու տան բնակարանից, որ գտնվում է Լաբորատորնայա փողոցում, Մոնոն եկեղեցին, կիրակի, դեկտեմբերի 11-ին, առաւօտեան 10 ժամին: Այդը կատարվում է ամեն օր, երեկոյեան 6 ժամին: 2—2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկոսական հարցի առիթով—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Շուշուց:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Առողջապահութեան մասին:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԱՌԻԹՈՎ

I.

Մի ամբողջ տարի անցաւ այն օրից, որ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ *

Առողջապահութիւնը մի գիտութիւն է, որ ցոյց է տալիս, թէ ինչպէս պէտք է խելօք և օրինաւոր կերպով ապրել աշխարհի մէջ: Միայն այս խօսքերը, խորը լինելով յետոյ, ցոյց են տալիս թէ մեծ է բարձր է այս գիտութիւնը: Լաւ և գեղեցիկ կերպով ապրել—այդ նոյն իսկ մարդկութեան իղեպն է, նրա ուղիղ նպատակն է և այդ իղեպը, այդ նպատակը առողջապահական գիտութեան գլխաւոր էութիւնն է, նրա անունն է կազմում: Ուրեմն որքան անաղին է առողջապահութեան նշանակութիւնը, որքան մեծ է նրա օգուտը մարդկութեան ներկայ և ապագայ կեանքի համար: Մի և նոյն ժամանակ առողջապահութիւնը ինչպիսի սերտ կապ ունի մարդկութեան հետ, մինչև որ աստիճան բարեկամ է նրա մեծաշաւուն, բազմաշաւուն, ինչպէս որ հացն ու միսը պահպանում են մարդու ֆիզիքական ոյժերը, տալիս են սնունդ, այսպէս էլ առողջապահութիւնը իր տեսակ կենսական պիտոյք է, մի կերակուր է, եթէ այսպիսի նմանողութիւն կարելի է

ընդհանուր հայոց կաթողիկոսը վախճանված է: Նոր կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակը մօտենում է: Հինգ ամիս ևս, և ահա կը գոյ մայիսը, երբ ազգի պատգամաւորները պէտք է հաւաքվին էջմիածնում և իրանց քուէն տան: Բայց մինչև այսօր ի՞նչ շինեցինք, ի՞նչ նախապատրաստութիւններ գործ դրվեցան, որ Հայաստանեայց եկեղեցու հայրապետական աթոռի նորըն-

դին, որ պահպանում է մարդկային կեանքը, առողջութիւնը զանազան վնասակար ներգործութիւններէն, մաքրում է ու սրբում զանազան պատճառներէն առաջ եկած կենսական կեղտեր, պակասութիւններ, որոնք թունաւորում են մարդու գոյութիւնը, չը թողնելով հանդիստ դարձնալ և լինել օգտակար անդամ ինչպէս իր շրջանին, նոյնպէս էլ մի մեծ ընտանիքի, որ կուգիւմ է թաղաւորութիւն: Բայց այս գիտութեան մեծ նշանակութեան և կուգան համար ընթերցողը գտնէ մի սահմանափակ հասկացողութիւն կը կազմէ մեր յօդուածի շարունակութիւնը: Այսպիսով մենք հարց ենք դնում, առողջապահութիւնը մի այսպիսի մեծ նշանակութիւն, մի այսպիսի մեծ դիրք ունենալով յետոյ, ինչպէս է նա լսում նրա ձայնը, նրա փրկարար, վերականգնող խորհուրդները: Նպելով մեր չորս կողմը, մենք այս հարցին մի ցաւալի պատասխանի ենք հանդիպում:—Մարդկութիւնը դեռ հասկացողութիւն չունի նրա մասին, դեռ չէ սովորել նրան: Վերաւեր է և հեղինակութիւն առողջապահութեան մասին, կարգադրէ, և դուք կը համոզվէք, որ շատ բաներով էք յետ մնում նրա կանոններէն, որ ձեզ շրջապատող ամեն ինչ չէ համապատասխանում նրա սղահանքներին, այլ ընդհակառակը, ամեն ինչը նրա խելացի սկզբունքներին հակառակ է դնում: Մեր հայերի ահազին մեծամասնութիւնը, եթէ չափեք ամբողջութիւնը, նայում է առողջապահական կանոններին, նրա փորձառու պահանջներին, ինչպէս ցնդաբանութեան, ինչպէս կատարիալ դատարկ բանի վրա երբ ք-

տիր դահակալը արժանաւոր մէկը լինի,—կարող ենք ասել, որ ոչինչ: Միամիտները վիճեցին, աղմուկ բարձրացրին, իսկ խորամանկները սուս կացան և աշխատեցին մըթին ճանապարհներով իրանց ընտրելին հայրապետական աթոռին մօտեցնել:

Կ. Պոլսի ազգային ժողովը, որը, որպէս հայոց մեծամասնութեան ներկայացուցիչը, պէտք է ընտրութեան հարցում զլխաւոր դերը կատարէր,—այդ ժողովը, համարձակվում ենք ասել, նոյնպէս ապարդիւն ժամանակ փոսնեց: Դա առաջին անգամը չէ, այլ ամեն անգամ, երբ կաթողիկոս է վախճանվում և նոր ընտրութեան նախապատրաստութիւններ պէտք է լինեն, այդ միջոցին ժողովին զբաղեցնելու համար և նրա ուղարկութիւնը բուն հարցից հեռացնելու համար՝ զանազան նենգաւոր մարդիկ միշտ հնար են գտել նոր հարցեր մէջ ձգել և գործը աւելի բաղադրեալ ու աւելի անուշանելի դարձնել: Բուն հարցը, այսինքն ընտրելու համար մի արժանաւոր կաթողիկոսացու որոշելը, մնացել է անշուշտիլի, մինչև հասել է էջմիածին պատգամաւոր ուղարկելու օրը, և մի քանի պղտոր ջրի մէջ ձուկ որսացող էֆէնդիներ պատգամաւորների բերանը դրել են այն անունները, որոնք միջոց անց օրին յայտնի չեն եղել:

Այս անգամ ազգային ժողովին տուեցին մի զբաղմունք, այն է՝ կաթողիկոսի ընտրութեան եղանակի որոշումը: Այդ մասին առանձին յանձնաժողով կազմվեցաւ, որ ծրագրի պատրաստէ: Յանձնաժողովը վառեց մի քանի ամիսներ, վերջապէս, ներկայացրեց իր ծրագիրը: Այդ ծրագիրը մի այնպիսի խառնափնթոք բան էր, որ ոչ միայն անի-

րագործելի էր, այլ տարիների կարօտ էր իրագործելու համար, մինչդեռ կաթողիկոսի ընտրութիւնը մէկ տարուց աւելի ժամանակամիջոց չունի: Յիշեալ ծրագրին համեմատ պէտք է ճաշկատանի բոլոր վիճակներից ձայներ հաւաքվէին և այդ ձայների թիւի համեմատ որոշվէր իւրաքանչիւրի քուէն: Այդ ազգային ժողովը գտնվէր ճաշկատան Հայաստանի մի օր և իցէ կենտրոնում, դեռ ևս հաւանականութիւն ունէր, որ կարելի լինէր, այն ևս մեծ դժուարութեամբ, յիշեալ ծրագիրը իրագործել: Բայց Կ. Պոլսում նստած ճաշկատան Հայաստանի բոլոր անկիւններից ձայներ հաւաքելը,—դա աւելի քան անկարելի է, մանաւանդ մի այնպիսի երկրում, ուր դեռ ոչինչ կարգ-կանոնի տակ դրված չէ: Ուրախ ենք, որ ազգային ժողովը այնքան խոհեմ գտնվեցաւ, որ մերժեց յիշեալ ծրագիրը և ընդունեց 66-ի ընտրութեան ձևը, դա ամենապարմաւրն է, եթէ ազգային ժողովը սրբութեամբ կը կատարէ այն մեծ պարտականութիւնը, որ նրա վրա դրել է ազգի մեծամասնութիւնը, որ գտնվում է ճաշկատանում:

66-ի ընտրութեան ձևը ընդունելով, ազգային ժողովը իրան է սեփականացնում այն բոլոր քուէների իրաւունքը, որ տուած է ճաշկատանի հայերին, այլ խօսքով, ինքը դառնում է ընտրող: Մենք յուսով ենք, որ ազգային ժողովը բարեխղճութեամբ գործ կը դնէ իր իրաւունքը, և կարգադրանք այն մեծ վստահութիւնը, որ ունի նրա վրա ճաշկատանի հայը:

Այժմ գլխաւոր հարցը, որ զբաղեցնում է ազգային ժողովին, և մասամբ մեր մամուլին, կայանում է նրանում, արդեօք նոր

չանում էր էպիդեմիաներից, մահաճարակ էր դառնում,—բայց թաղաւորանիստ Հոսմը ծաղկում էր, պատրիկիաների Հոսմը ընկղմված էր շքեղութեան, փափկութեան մէջ, կողպատում էր և դուրսանում և սոված ժողովուրդը կշտացնում էր հացով և հանդեսներով: Ժամանակակից համայնքի իղեպը անձնաւորութիւնն է, նրա ֆիզիքական և մտաւորական ոյժերի զարգացումը, իսկ անձնաւորութեան միջնորդութեամբ և ընդհանուր բարօրութեան աստիճանը բարձրացնելը: Առողջապահութեան ամբողջ էութիւնը իսկ սրա պէս է: Նրա սկզբունքն է,—մարդկային մարմնի բոլոր գործառնների ազատ դարգացումը: Այստեղից էլ դուրս են գալիս առողջապահութեան երկու գլխաւոր ձգտումները. մի կողմից նա պահպանում է առողջութիւնը, ինչպէս ամեն մի առանձին մարդու, նոյնպէս և ամբողջ մասսաների, իսկ միւս կողմից նա ամեն կերպ աշխատում է կատարելագործել մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամանակներում. մինչև այժմ նրա վրա նայում էին, ինչպէս բժշկականութեան մի ճիւղի վրա և նրան խառնում էին բժշկական ոտականութեան հետ: Վարչութիւնը առողջապահութիւնը յանձնել էր ոտականութեանը: Հին աշխարհում առողջապահութիւնը նոյնպէս ունէր աշխարհում մարդկային ցեղը և այդ դէպքում նա սահմաններ չէ խնայում, անսահման է: Այսպիսի մի նշանակութիւն առողջապահութիւնը ստացել է վերջին ժամ

ընտրելի կաթողիկոսը ո՞ր երկրացի լինի, աւելի նպատակաւորմար է, տաճկաստանցի, թէ առաստաանցի: Այդ հարցը, մեր կարծիքով, այնքան կարեւորութիւն չունի, որ վիճաբանութեան առարկայ դառնար, որովհետեւ, փոխանակ վիճելու այն բանի վրայ, թէ ի՞նչ տեղացի պէտք է լինի կաթողիկոսը—աւելի լաւ կը լինէր, եթէ քննելին, թէ ո՞վ կամ ի՞նչ տեսակ մարդ արժան է կաթողիկոս դառնալու: Այդ արժանաւորութիւնը կայանում է ոչ թէ տեղացութեան մէջ, այլ անձնաւորութեան մէջ, որ տեղացի և լինէր: Նա: Բայց որովհետեւ հարցը արդէն յարուցված է, մենք այդ մասին կը խօսենք մեր հետեւեւ յօդուածում:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՑ

Գեղեցիկների հին

Գանձակի գաւառագետ պ. Գանչլի նոյն պաշտօնով նշանակվել է Շուշի և գտնվում է այստեղ: Ընդհանուր վկայութիւններէ համեմատ կարող ենք ասել, որ այժմ մեր տեղական վարչութեան գլուխն է կանգնել մի եւտադուն և անկախ բնաւորութեան տէր մարդ: Արդէն ժողովրդի մէջ յոյսեր են յայտնվում, որ նոր գաւառագետի ընտրութեան պիտի սպասենք: Պ. գաւառագետի առաջին կարգադրութիւններէջ երևում է, որ նա պիտի հսկէ միջոցներէ կեանութեան վրայ մի բան, որ վաղուց ցանկալի է ամենքի համար: Երբ համեմատում ենք Շուշու մօտիկ անցնալը և ներկան, նշմարում ենք, որ վերջին ժամանակներս առհասարակ ամեն բանի թանգութիւն է մտել. այդ թանգութիւնը խիստ հակասում է երկրի ծննդաբերութեան և առատութեան. տեղացիներու բնական անձնային լինելով երկրի բերքերի օտար երկիրներ արտահանութեան դադարաւր, շատ բնական էր տեսնել այդ բերքերի Շուշիում կենտրոնացնելը և վաճառահանութիւնը: Եւ իրող է այդպէս է: Բայց չը նայած առատութեան, թանգութիւնը օրէցօր զգալի է դառնում: Ուրեմն նա բնական չէ, այլ զարգացում է արհեստական կերպով: Մեր շուկան վարչութիւն չէ ճանաչում, այստեղ ամեն ինչ ծախվում է կամ թէ հաճութեամբ, առանց որ և է կոնտրոլի, առանց որ և է հակոտնութեան և անո մեր և բազմաց կարծիքով թանգութեան պատճառը: Հաստատած ասանք—դա միայն մեռած տառ է, որ ձեռ խաթեր կայրած է պատերին: Նրան ոչ ոք չէ նա-

կողմից երկրասարգութիւնը վարվում էր ճշտորարտասանելու հետեւորական արհեստի մէջ: Այս ամենը տալիս էր թէպէտ և միակողմանի, բայց էլ լաւ հետեւանքներ: Այս պատճառով հին աշխարհը ճշմարիտ որ կարող է պարծնալ իր հրականութիւնը, ինչպէս ֆիզիքական, նոյնպէս և մտաւորական աշխարհում և համարձակ կարող է հաստատել, որ մարմնական և մտաւորական ոյժերի վարժելը գիտութեան նշանակած ուղղութեամբ մարդուն կենդանաց զարմում է ինչացի արարած: Այժմեան ժամանակ ամբողջ կրօնական է չէ կարող պարծնալ առողջապահութեան բազմակողմանի զարգացմամբ և, գլխաւորը, չէ կարող պարծնալ առողջապահութեան բոլոր պահանջների քիչ թէ շատ լինացի: Գործադրութեամբ: Եւ սա ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է: Առողջապահութեան կատարելա զարգացումը այնքան հեշտ բան չէ, որս համար հարկաւոր է ժողովրդական մասաւյի յայտնի աստիճանի կըրթութիւն: Հասարակական և անհատական կեանքի ամեն մի շատ կամ քիչ նշանաւոր երևոյթ, ամեն մի մեծ կամ փոքր պահանջ նախատեսում է առողջապահական գիտութիւնը: Նա ունի ամեն մէկի համար խիստ բարի և օգտաւէտ կանոններ, պահանջներ, որոնց սովորելու և կատարելու համար հարկաւոր չէ ոչ մասնագիտութիւն, ոչ էլ չափազանց ներքացած և զարգացած հասկացողութիւն: Ամեն մի հասարակ ընդարձացի, ամեն մի իրան հասկացող մարդ կարող է հասկանալ առողջապահութեան միտքը, կարող է օգտվել նրանով առանց օտարի օգնութեան և կարող է նրանում

յուս և զգուշար էլ է հարկադրել վաճառողներին նայել տակաւին, որովհետեւ այսպէս է եղած միջոցաւոր և ցանկացած դեր պահանջելը դարձել է մի բնական սովորութիւն: Գիտատեսական բերքերը քաղաք են հասնում, անցնելով տասնակի ձեւերով. ամեն մէկը աշխատում է իր ձեռքը ընկածից զլել մի քանի կօպէկ և վերջապէս դուրս է բերում շուկայ, որ պիտի համեմատարար թանգ ծախվի: Հասկանալի է, որ այս բոլոր պայմանները լաւ նպատակ են թանգութեանը: Մենք անկասկած համոզված ենք, որ այսպէս չէ լինի, եթէ շուկան էլ վարչութիւն ունենար, ինչպէս միւս քաղաքներում: Մենք պնդում ենք, որ թանգութիւն չէ լինի, եթէ կամակոր վաճառողները հպատակվելն տակաւին. իսկ հարկադրել նրանց կարող է վարչութիւնը: Գայտնի է, որ Շուշին չունի նոր քաղաքային ինքնավարութիւն, որ նրա գործերը գտնվում են գաւառի գլխաւորի իրաւասութեան տակ: Այս պատճառով դաւառագետը մեզ համար աւելի բարեւար անձ կարող է դառնալ: Ցանկալի է, որ պ. գաւառագետը ուշադրութիւն դարձնէ քաղաքի դրութեան վրա: Եթէ Շուշին մի հարուստ քաղաք է—դա միայն ներսից, տեսելի միջից է այդպէս. իսկ դրսից նա ներկայացնում է մի բան, որ կանգնում է գիւղի և փոքրիկ քաղաքի մէջ տեղ. փողոցները կեղտոտ, միշտ լցված ժանհոտութեամբ, հոտած ցեխով, փողոցներով մանգալը դժուարութիւններ է ներկայացնում. անհամար մեծ ու փոքրիկ փետր հարկադրում են միշտ սայթաքվել և շատ անգամ ակամայ ծուր դնել անցողի դարձ անող էջի կամ ջրու առաջ: Պատճառն այն է, որ չինվելու և քարելու օրից դէպ փողոցները երբէք չեն վերանորոգված: Զարմանալի է, որ մինչև անգամ մեր հռչակաւոր քաղաքային հրապարակը—Թօփխանան միւս փողոցներից պակաս վատ չէ պահվում: Զարմանալի ենք ասում այն պատճառով, որ Թօփխանան Շուշու համար մեծ դեր է կատարում: Շուշին առանց նրան—համարեա անկարելի է: Այդ հրապարակի վրա է անցկացվում իր կեանքը ապահոված պարագութեան գաղափարով և հարուստ և դատարկասեր չլքմունքի. իսկ մնացել մասկանացու: Ներքե իրանց ազատ ժամանակը անպահանջ օրէց է այնտեղ անցկացնել: Կրօն, ընթերցարան, անմեղ զուարճութեան հասարակական տեղեր մեղ մտ չը կան. Թօփխանան է կատարում այդ բոլորի դերը: Ունենալով մի այսպիսի նշանակութիւն, տեսեք ինչ դրութեան մէջ է Թօփխանան: Եթէ ուրիշ փողոցների ցեխը չորանայ երեք օրում, այստեղից միշտ կը չորանայ մի ամսում. անմաքրութեանը կարող լինի: Ինչու է լինում նա: Անձնային ժամանակներում անցնել անկարելի է: Իսկ մեր աղաների համար դա ոչ ինչ է. հէնց միայն տեղ լինի կանգնելու ու խօսելու: Վրս ով է, որ ա-

գտնել իսկական կեանքի խոր արմատները, որովհետեւ առողջապահութիւնը չօգտվում է կեանքի այնպիսի արարդ և դիւրին նկատելի կողմերը: Օրինակ, ինչ է նա սովորեցնում: Նա սովորեցնում է, թէ երբ պէտք է քնել վերկնալ և վերկնալուց առաջ ինչ պէտք է անել, թէ ինչպէս և ինչ պէտք է հագնել տարբայ դանդաղ ժամանակներում և դանդաղ հանգստանքների մէջ: Նա սովորեցնում է ինչ և ինչպէս ոտել և օրվայ իր համար օգտակար. նա սովորեցնում է ինչպէս և ինչպի պարագլխի օրվայ ընթացքում, երբ և ինչպէս հանգստանալ, երբ պառկել քնելու, ինչպէս դնել մահճակալը, ինչպիսի մահճի պատրաստել, ինչպիսի ծածկվել և ինչ կարող քնելու: Նա սովորեցնում է ինչպէս տառ չինել, ինչպէս նրան կահաւորել, ինչպէս սրահանել նրա մէջ օդի մաքրութիւնը, հասարակական զուարճութիւններից որը բնորոշ, ինչ տեսնել ծառայութիւն մտնել, ինչ հոտակուտ ամուսնանալ, մարդկներին և կրիներին ինչպիսի զուգահից բնորոշ, սպասել բնագրումը ամեն նախադասութեւ յիմարութիւն է և միայն առողջապիտ գիտութիւններն են կարող ամբողջով մարդկային բնութեան կեանքի դրութիւնը: Բայց չարանակներ: Առողջապահութիւնն է, որ խրատներ է տալիս երկու սեռի ամուսնական կեանքի մասին, սովորեցնում է ինչպիսի բոյն պատրաստել այն մանկկի համար, որ սովորաբար ամուսնութեան հետեւն են: Ընկուն, ինչպիսի շորեր պատրաստել նրա համար, ինչպէս կրթել և կերակրել, ինչպիսի խաղալիքներ պատրաստել նրա համար, ինչպիսի ուսումնարան ու-

նում է առողջապահութիւն, բաժ. մեր պատկերը որ չեն խնայել առողջապահութիւն, մեղանից հօ պակաս առողջ չեն եղել, ասում է ամեն դաւաճակի պատկանող շուշեցի փառաւորապէս կանգնած ձիաների, էջերի կամ ջրորների հետ մի շարքում: Այսպիսի անտարբերութեան, ինքնուրացութեան մէջ կարելի է յուսալ միայն եռանդոտ, գործունեայ գլխաւորի վրա. նրա համար գործելու լայն առաքել կայ: Այս է պատճառը, որ մեր նոր գաւառագետի վրա շատ յոյսեր կան դրած: Առաւած տայ, որ նա արդարացի, բազմադ յոյսեր ու ակնկալութիւնները, մեղ համար էլ բայց մի քաղցր պարտականութիւն լինել նրա ապագայ գեղեցիկ գործունեութեան տարեգիր:

Այս բանի օրերը առիթ ունեցայ տեսնել նոր բացված մասնաւոր կուրսը, որի տէրն է գերմանացի պ. Միւլլեր: Ինչպէս երևում է, նա ընդունել է նոր ուղղութիւն—շահվել ոչ թէ գնադան անբարոյական, ստոր միջոցներով, ինչպէս դա սովորութիւն է դուռել մեր մէջ, այլ այնպիսի միջոցներով, որոնցից ժողովրդը կարողանալ դէթ բարոյական քիչ մի օգուտ ունենալ: Չենք կարող չը համակրել այդպիսի ուղղութեանը, եթէ միայն նա երկարատեւ լինել: Կուրսի մէջ աշխի է ընկնում թատրոնական արձակ դասիճը, որ կայ բաւական լաւ բեմ: Ներկայացումներ տալու համար Պ. Միւլլերը դիտաւորութիւն ունի պահել մշտական դերասանական խումբ, բայց թէ որ ազդից—դա դեռ վճռված չէ: Նա ասում է, որ ինչպիսիք է տուել նախագաղտին, որ ասանայ թիւղութիւնն մի տարի շարունակ ներկայացումներ տալու համար: Թատրոնական գործի մեր մէջ զարգանալու մի մեծ նպատակաւոր հանգամանք էր ամեն մի դերասանական խումբ, որ կամենում էր ներկայացումներ տալ: Գալով Շուշի, նրան հարկաւոր էր գտնել թատրոնական դասիճը, որ առանց դժուարութիւնների չէր լինում, յետոյ ամեն անգամ մուգիկա բերել տալ խնդրանքուց, որ նոյնպէս հեշտ չէ և թէ ան չէ նստում: Իսկ այժմ դրանք չը կան: Թատրոնական դասիճը միշտ բաց է դանդաղների համար, իսկ ի՞նչ: Միւլլերը ունի սեփական դիտաւորական մուգիկա: Տեսնենք ինչ առաջադիմութիւն կան թատրոնը այսպիսի հանգամանքների մէջ: Ինչպէս լսում ենք, մի երկրասարդ պ. Կոլմանեան մտադիր է մի քանի ներկայացումներ տալ այդ դասիճում: Ցանկանում ենք արդողութիւն:

Մեզ պատում են, որ ինչպիսի է ներկայացրած թէրութեանը այստեղ մի պարբերական թերթ հրատարակելու համար: Ինչպէս ասացին, նա կը հրատարակվի չարաթը կերել անգամ: Առհասարակ չենք կարող չուրախանալ այսպիսի բարե-

նպատակ գործերին, բայց էլ մի ցաւալի իրողութիւն. այդպիսի գործերի հեղինակ են լինում առհասարակ մի քանի չունեւոր երիտասարդներ, իսկ առաջաւոր, ունեւոր դասը չէ մասնակցում, չէ ակնկալում նրանց. նա, ինչպէս և միշտ, անտարբերութեան քնի մէջ է:

Այստեղ դեռ ձիւն չէ եկել. եղանակները մեղմաշունչ ու բաւական ակործելի են:

Ժողովրդի մէջ ժողովրդ և փողացուր մեծ աւերածներն են գործում: Այդ հիւանդութիւնն. ինչ զո՞ւ է գնում գլխաւորապէս մասաւր սերունդը: Բժշկականութեան ձայնը չէ լսվում. այսպիսի միջոցներով ժողովրդը դիմում է վերացական, գերբնական ոյժերին:

Գաւառացի

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Հօն-Կօնդէյ «Times» լրագրին հաղորդում են, որ չինական ծովագետը, Տօնկինից Կանտոն հասնելով, ասաց այնտեղ ապողղ եւրօպացիներին, որ պատերազմը անփախելի է: Եւրօպացիներ հաւաքեց ցամաքի և ծովային բոլոր ոյժերը Կանտոնը պաշտպանելու համար: Նա պատերազմի մեղաւորութիւնը Ֆրանսիայի վրա է դնում և խորհուրդ է տալիս չէզոք պետութիւններին ի նկատի ունենալ լրացող դաշնադրւորները:

—Ֆրանսիական ծովային միւսիսարը ծովագետ Մէյերից ստացաւ հետեւեւ հեռագիրը. «Տօնկինից ստացված վերջին լուրերը հաղորդում են, որ ծովագետ Կոլմանի պատրաստութիւնները արագ են կատարվում: Նա իր նաւատորմի բոլոր նաւակները վերցրեց, որպէս զի պատերազմական գործողութիւններին նպաստելու համար գտնվեն այն բազմաթիւ ջրանցքների մէջ, որոնք անցնել կացրած Գանսի, Բալինին և Ամուայի մէջ: Չինական կառավարութիւնը աւելի լաւ է համարում պատերազմ մկսել, քան թէ յետ առնել իր առաջադրութիւնները: Տօնկինի վերաբերութեամբ: —Հոսից «Հաւասի» գործակալութեանը հեռագրում են, որ խաղիւսն բնորոշ հրաւերը՝ նպատակ իր ծովային ոյժերով չէզոք նաւեր պաշտպանութեան չինական ջրերի մէջ, և եթէ Ֆրանսիայի և Չինական մէջ պատերազմ սկսվի:

—Գերմանական լրագիրների խիստ յօդուածները Սպանիայի և նրա այժմեան կառավարութեան մասին, Մադրիդի մէջ վատ տպաւորութիւն գործեցին: Ազատամիտ և հանրապետական լրագիրները այդ յօդուածները անպապող հաղորդելին իրանց ընթերցողներին: Այդ լրագիրները այն կարծիք են, որ հէնց որ գերմանական թագաւորանիւր կը թողնէ Սպանիա, անպապող կը սկսվեն քաղաքական դժուարութիւններ: Այդ դժուար-

մասին: Ինչպէս ասեցինք, առողջապահութեան երթիւնը բաղկացած է նրանից, որ մեր մարմնի իւրաքանչիւր օրգանը ստանաւ համապատասխան կերակուր և չափաւոր վարժողութեամբ հասնել իր զարգացման և բարելաւութեան հարկաւոր աստիճանին: Այս սկզբունքը մենք աւելի լաւ կը հասկանանք, եթէ պէք առաջ ունենանք այն հանգամանքը, որ նշանակած չափից, նորմալից դուրս գալով, նրան խանգարելը, բռնաբարելը չէ կարող անպատիվ կերպով անցնել, այլ ֆիզիքական և բարոյական տանջանքների աղբիւր կը դառնայ, բերում է իր ետեւից այնպիսի հետեւանքներ, որոնք շատ ժամանակ անուղղելի են մարմնի: Ամեն մէկը գիտէ, թէ ինչպէս է մարդու կեանքը կախված կերակրի քանակութիւնից և որակութիւնից: Առաւածը, այն բարդ գործարարը, որ մեր մարմնին կենսական ոյժեր է մատակարարում կերակրից, միշտ պէտք է իր բնական կազմութեան համապատասխանաւ աշխատանք, գործողութիւն ունենայ: Այս կանոնից դուրս գալ իսկոյն և եթ ցոյց է տալիս իր վատ հետեւանքը. ստամոքսի կազմութեանը չը համապատասխանող կերակուր ընդունելից դուրս և աշխարհի սկզբում են մի որ և է աստիճան ֆիզիքական կամ երբեմն բարոյական փոփոխութիւններ դէպի սովորականից դուրս, դէպի մարդկային բնութեան և սովորութեան հակառակ կողմը: Արտաւայ փորձերը կարող են ամեն մի անհատին ցոյց տալ առանց դժուարութեան այս ամենը և ամեն մէկը կարող է համոզվել, որ այդտեղ առողջապահութեան կանոնները իսկապէս անդին են:

ընդհանուր կը վերջանան կորստներով մէջ գա-
նալան ճառի քննարկման ժամանակ, որը ընդ-
հանուր քուէարկութիւն պէտք յայտնէ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԵՐԱՍՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹՅՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐՅԱՆԻ, 7 դեկտեմբերի: Դեկ-
տեմբերի 5-ին հեռագրով եկածորոշումը
վիշտ հաղորդում լուրը բացատրվում է նրա-
նով, որ 1882 թվականին աւելացրած 30%
ապահովական վարձատրութիւնը ոչնչաց-
վում է միայն հետեւեալ քաղաքներէ շինու-
թիւններէ համար. Նիսպոլէտադադ, Վօրոնէժ,
Նովոօբլադսկ, Պէրմ, Նիկոլայեվ, Նիսպոլէտ-
նոսով, Խէրսոն, Կարլուգա, Մուրոմ, Պսկով,
Ստարայա-Րուսսա, Նոլոտ, Նովոօբլոդ, Բի-
րինսկ, Պրոխոր, և Լիվնո: Աւանդները մէջ ե-
ղած կալուածատերերի տները և նրանց
պատկանելիքներէ համար 1882 թվականի
հոկտեմբերին աւելացրած 20% ամեն տեղ
վերացվում է:

ԵԱՍՏԵՐԻՆՍՈՒԱՎ, 7 դեկտեմբերի: Նա-
հանգական զենամուկի ժողովը որոշեց խըն-
դրել, որ զիւզական բանակին յայտնվի, երբ
մասնաւոր բանակը կալուածքներ ևն ծա-
խում և նրանց ոչ ոք չէ գնում, որպէս զի
առաջարկվի զիւզացիներին գնել այդ կա-
լուածքները պարտքի գնով, աւելացնելով
ապագիւնները:

ԼՕՆԻՍՆ, 7 դեկտեմբերի: Երեկոյեան լը-
րագիրները լուրերը մի դաւադրութեան
յայտնվելու մասին: Լոնդոնի կամուրջը և
Նիւգէտի բանտը ճայթեցնելու նպատակով
անհիմն են:

ՀՈՍՄ, 7 դեկտեմբերի: Իտալական թագա-
ւորը և գերմանական թագաւորանիւնը զորա-
խաղ կատարեցին, որին ներկայ էր թագուհին
կառքով: Զօրախաղը շատ գեղեցիկ անցաւ:
Ժողովուրդը ոգևորված աղաղակներով ողջու-
նում էր թագաւորին և թագաւորանիւնին,
համակրութիւն յայտնելով դէպի Գերմանիա:

ՋԱԳՐԵՐ, 7 դեկտեմբերի: Խորվաթական
սէյմի նիստը նախագահը փակեց սաստիկ
աղմուկով: Ժամանակ, որ բարձրացնում էին
փորձամասնութեան անդամները և վերնա-
ստանը հաւաքված ուսանողները: Միևնոյն
ժամանակ նախագահը և մեծամասնութեան
անդամները վերադարձնեցին երկրակից:

Այսօր մարդկային օրգանիզմի միւս հարկա-
ւորութիւններն: Առաջը, որին կամենում էք,
թէ այս ինչ միջոցը, որ վաճառվում է չուկա-
յում, վառ է, ունի իր մէջ խառնուրդներ և նա
կը սկսէ դալարանալ, նա կը սկսէ անիծել ոստի-
կանութիւնը, որ պարտաւոր է հողով մաքրու-
թեան մասին, նա պարտաւոր է երեք ան-
գամ աւել տալ, հէնց որ կարողանայ ճարել
այդ միջոցը առանց որ և է խառնուրդի
մաքուր դրութեան մէջ: Բայց ասացեք այդ պա-
րտին, թէ, օրինակ առանց գինու կարելի է ապ-
րել և թէ նա պարտաւոր է մի քանի բուրբի էլ
ճախառնել նրա համար, որ իր տանի մէջ օղը
մաքուր լինի, որպէս զի կարելի լինի, առանց
բիթի ու բերանը բռնելու անցնել նրա հայտնի
— և դուք հեշտութեամբ կը համոզվէք, որ նա
դէպի ձեր խորհուրդները վերաբերվում է սառնա-
ւորութեամբ: Մեր զիւզերում և քաղաքներում
կան արդեաւ տներ, ուր օղը բոլորովին խառն և
մաքուր լինի, առանց զանազան վնասակար բա-
ղադրութիւնների: Այն լրագրութիւնը ամբողջ
տարին լինէ և լինում անվերջանալի զանազանե-
րով օղի անմաքրութեան, վատութեան մասին:
Մեզ չըջապատող կեանքը ամեն մի դէպքում
օղ է տալիս այս ցաւալի իրողութեան ճշտու-
թիւնը: Կեղարարե՛ք մեր տները օղի անմաքրու-
թիւնը կը նշանակէր կրկնել այն ամենը, ինչ
կարգաւարտը շատ լաւ է իմանում և՛ զգում և՛
անհետնում: Մեր յօլուածի չափերը չեն ներում
մեզ այդ նկարագրութեան մէջ մտնել, որ անագին
տեղեր կը պահանջէ: Մեզանից ամեն մէկը կա-
րող է զրականապէս հաստատել, որ օղի մաքրու-

Ս. ՊԵՏԵՐՅԱՆԻ, 8 դեկտեմբերի: Երեկ կայա-
ցաւ փոխադարձ ապահովութեան ժողովի վեց
երորդ և վերջին նիստը, որի ժամանակ վճարված
են նորից ապահովուել և պարտաւորեցուցել
ապահովութեան հարցերը այն քաղաքների
մէջ, որտեղ կան փոխադարձ ապահովու-
թեան ընկերութիւններ: Առհասարակ բոլոր
կայքերը պէտք է ապահովվեն աւելական
ընկերութեան մէջ: Իսկ համայն—առաջա-
կան փոխադարձ ապահովութեան ընկերու-
թեան կազմելը ժողովը վնասակար համա-
րեց: Ժողովը կը փակվի դեկտեմբերի 10-ին և
նրան մասնակցողները կը ներկայանան ներքին
գործերի մինիստրին: Լրագրական լուրերի
համեմատ պետական խորհուրդը հաստա-
տեց պատերազմական մինիստրի առաջարկու-
թիւնը՝ առանձին կրեդիտ բանալ արմատի
օֆիցիւրներէ զրոյթիւնը բարձրելու համար,
նոյնպէս և Գոնի, Օրենբուրգի, Ուրալի, Կու-
բանի, Տերսկի, Աստրախանի, Սեմիբուրսկի
և Սիբիրի կողմի օֆիցիւրներէ զրոյթիւնը
բարձրելու համար: Խնդրած 386000 ռ.
մտադրել են զործածել օֆիցիւրներէ ընդհա-
նուր ճաշարանները, գունդերի գրադարան-
ները բարձրելու և օֆիցիւրներէ ժողովու-
րին օժանդակելու համար:

ԼՕՆԻՍՆ, 8 դեկտեմբերի: Լրագիրները
հաղորդում են, որ շուտով մի քանի
գունդ անգլիական զօրքեր կուղարկվեն Ն-
գիպոս: Այդ կարգադրութիւնը բացատ-
րում են նրանով, որ անհրաժեշտ է զօրացնել
անգլիական զօրքերը Նգիպոսի մէջ, որով
հետեւ եղիպոսական բաւական մեծ զորա-
բաժին Բէկէր-փաշայի հրամանատարու-
թեամբ Սուդան ուղևորվեցաւ:

ՕՐԵՆԲՈՒՐ, 9 դեկտեմբերի: Գրամատեղերի
Ֆրանսիական ընկերութիւնը պատուիրեց
երկու շոգենաւեր Բազուի պետրոլիում և
անիւնների իւզերը Բաթումից Մարսէլ աւ-
ղափոխելու համար: Այդ շոգենաւերը կը
սկսեն ընթացիկ եկող տարվայ մարտից: Վեր-
ջին շաբաթվայ ընթացքում Օրենսսա հա-
սան 28 օտար շոգենաւեր, որոնք վարձված
են հացի համար:

ՓԱՐԻՑ, 9 դեկտեմբերի: Գեկտեմբերի
23-ին կուղևորվե՛ն Տոնկին 3600, իսկ յուս-
վարի 10-ին 3200 զինուորներ: Երեկ մար-
կից Ցէնգ առաջարկեց Ֆրանսիային՝ գիշա-
թեան մասին ունեցած հասկացողութիւնը դե-
մանօք չէ հայերիս: Սակայն մարտը օղը նոյն-
պէս են բռնել դեմով տարակրթելի հիւանդութիւն-
ներ, ինչպէս թղթախա, ծաղիկ, խոլերա,
տիֆ, հաղ և այլն: Անարհեստ, անապառ պա-
մանների մէջ մարդու թղթեր խիստ նեղվում են,
անկարող են լինում գործել, անկարող են լինում
յոյժելով դժուարութիւններին և ակամայ ենթար-
կվում են զանազան ախտերի ներգործութեան,
մաշում, սակաւացնում են մարդկային ցեղը սա-
րսակելի կերպով: Այս ամենից յետոյ չէ՛ք է կա-
րող երկմտել, ասում է պրոֆէսոր Կարլ Բէկլամ,
թէ վատ օղը մարդկային ցեղի ամենապար թշու-
մին է: Քաղաքային (ՎԱՍՏՈՒՐ) գէմ միջև արժեք
արժեք հնարները անօգուտ են մնում: Զանազան
լանկիմաւորներ և Նապոլեոններ, որոնք նոյն-
պէս մի տեսակ թղթախա եղած են մարդկութեան
համար, արեւմտեան էին խոտաւորում՝ նրանց, ո-
րոնք բախտ կունենային աղատել մարդկութիւնը
անհայտ թշնամու ստեղծել ճիւղաններից, գտնե-
լով ազատութեան հարց թղթախաի ձևից: Քիչ-
քիչ անցնում, որ մենք չը կարողանք լրագր-
ներում թէ՛ գտնվում է ուղիղ անմաքուր հարկ թղ-
թախաի դէմ: Այլ ինչ: Մարդկութիւնը չարաւա-
կում է հանգիստ մտնել այդ ցեղից հարկներով
և հարկներով, չը նայելով զանազան դիւտերի
և հնարների: Բայց կարող ենք հաստատապէս
յայտնել, երբեմնով հաստատել, որ այս թշուա-
ւորութիւնների դէմ հարցը գտնվում է մարդու ձեռ-
քում, եթէ միայն նա լսէ առողջապահութեան
կանոններին, լսէ և յարգէ նրան: Առողջապահու-
թիւնը մաթիմատիկական ճշտութեամբ տալիս է

նկը Սենկհայի գէլանն և Սօնայի, թողնելով
Չինաստանին Սենկհայ գէլանն և Բակինդ:
Տոնկինի հիւսիսային և արեւմտեան մասերը
չէզոք երկրներ յայտնել: Մի և նոյն ժամա-
նակ Չինաստանը հրաժարվում է իր գերա-
զին իրաւունքներից Անամի վրա:

ԼՕՆԻՍՆ, 9 դեկտեմբերի: Լուր է ստաց-
ված, որ դեկտեմբերի 5-ին Ֆրանսիացիներ-
ը զբաւեցին Սօնայի ամրոցի առաջաւոր
պիւլաւոր քիւրքերը: Թշնամին յամառութեամբ
ընդիմադրում էր: Ֆրանսիացիները կորցրին
15 օֆիցիւրներ և 200 զինուորներ սպան-
վածներով և վերադարձանքով: Ամրոցը
գեռ պաշտպանվում է:

Ս. ՊԵՏԵՐՅԱՆԻ, 9 դեկտեմբերի: ՐԵՍԿ.
ԻԱՅ. լրագրի մէջ տպվում է մի կանխագ-
րութիւն, որի համեմատ գինուարկանցա-
մաքային բաժնի խնայողական կասսային պէտք
է մասնակցին պահանջարկ զօրքեր օֆիցիւրնե-
րը և թէ օֆիցիւրներին և թէ նրանց ընտանիքնե-
րին պէտք է թողնել նշանակվել այդ կասսա-
յից: Լուր է տարածված, որ համալսարա-
նական նոր կանոնադրութեան քննութիւնը
պետական խորհուրդի մէջ մտադրել են
վերջացնել մինչև յուսիսային 1-ը: Գեկտեմ-
բերի 7-ին հասան Ս. Պետերբուրգ Նիժնի-
Նովոբուրգի մէջ կանգնած Օրենբուրգեան
2-դ գունդի կողակների ցանկացողները, ո-
րոնք անցան բոլոր ճանապարհը 11 օրվայ
մէջ, հաշվելով 1 օր փոխվայում մնալը և
1 օրվայ ուշանալը փոխվային պատճառով:
Մոսկովայի գաղտնիկ կողակներին դիմա-
ւորեցին Մեծ Խլաններ Նիկոլայ Նիկոլա-
յեվիչ, Խլան Եւգենիի Մակարովիչ և
գլխավորի հեծելազօրքի օֆիցիւրներ, թէ
ճանապարհորդ կողակները և թէ նրանց
ձիւները շատ լաւ դրութեան մէջ էին: Օ-
ֆիցիւրներին բնական է տուած Նիկոլա-
յեվիչի պալատի մէջ: Պատերազմական մի-
նիստութիւնը մտադրել է փոխադարձապէս
ապահովել կողակ զօրքերին պատկանած շի-
նութիւնները, որպէս զի նրանք ազատվեն
ապահովական ընկերութիւններին մեծ վար-
ձատրութիւններ տալուց: Այդ նպատակի
համար ենթադրված է զօրքերի ամեն տար-
վայ ծախսերից 800,000 ռ. դրամադրել
կազմել: Լէյք-գլխավորի եղբորներ գունդի
հրամանատար Ֆրէդէրիկ առաջարկված է
բոլորապէս կանախարկութեանից պատերազ-
մական մինիստրի պաշտօն:

ԼՕՆԻՍՆ, 9 դեկտեմբերի: Լրագրական լուրերը
նկարագրում են զօրքեր ուղարկելու մասին ճիշդ
չեն:

ՓԱՐԻՑ, 9 դեկտեմբերի: Սօնայի ապաւան-
մարցած դերքերի վերջերը Ֆրանսիական զօ-
րքից պաշտօնապէս հաստատվում է:

ՍՍԿՈՒՆ, 9 դեկտեմբերի: Անամի նոր թագա-
ւոր ընտրված է Խոկիւկ: Տեղացիների մէջ յուզ-
մունք է նկատվում: Նրկիւլ են կրում յարձակ-
մանից Ֆրանսիական զեօպանաւորան վրա Գիւլէի
մէջ: Անամի մարտադարձը Ֆրանսիական զօրքե-
րով դրանք անպայման անհրաժեշտ է համար-
վում:

ԽԻՆՈՒՍՈՒ, 9 դեկտեմբերի: Այսօր հանդիսով
ճանապարհեցին Կապիտան Գօնդի և նրա ու-
ղիկներին Նշխարներ, որոնք բնեւային արշա-
ւանք գործեցին ամրիկական Հեմիստա՝ նաւով,
որ նաւարկվեցաւ 1882 թվին: Գաղաղի վրա
պատկեր են դրված: Զուգարկաւորութեան ժա-
մանակ հասարակութեանը ստանաւորներ էին բա-
ժանվում, որոնք նուիրված էին հանգուցաւորների
խնայակին:

ԼՎՈՎ, 9 դեկտեմբերի: Գալիցիայի պրոկուր-
ական իշխանութեանը հրամայված է վիճնայից
միջոցներ գործադրել ստա և անհանգստացնող
լուրեր տարածելու դէմ Ռուսաստանի պատերազ-
մական պատրաստութիւնների մասին և խստու-
թեամբ հակել, որ լեհական մամուլը, ընկերով
ռուսաց գործերը, այնպիսի ձև չը գործադրի, որ
կարողանայ վնասել Ռուսաստանի և Աւստրիայի
բարեկամական յարաբերութիւններին:

ՀՈՆ-ԿՈՆԻ, 9 դեկտեմբերի: Ֆրանսիացիները
վերցրին Սօնայի և կորցրին 3 սպանված և 10
վիրաւորված օֆիցիւրներ և 70 սպանված և 170
վիրաւորված զինուորներ:

ԲԵՐԼԻՆ, 9 դեկտեմբերի: Պապը երեկ հանդի-
սով ընդունեց գերմանական թագաւորանիւն:
Նրանց մասնաւոր խօսակցութիւնը մօտ մի ժամ
տևեց: Կէս դիւրին թագաւորանիւնը ուղևորվեցաւ
Հռոմ:

Ս. ՊԵՏԵՐՅԱՆԻ, 9 դեկտեմբերի: Պետա-
կան բանկի 5% տոմսը առաջին շրջանի
արժէ 96 ռ. 75 կ., երկրորդ 94 ռ. 75
կ., երրորդ 94 ռ. 62 կ., չորրորդ 94 ռ.
50 կ., հինգերորդ 91 ռ. 62 կ., ներքին
5% տոմսի փոխառութեան տոմսը ար-
ժէ 222 ռ., երկրորդ 209 ռուբլ 75 կ.,
արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմ-
սը արժէ 91 ռ. 75 կ., երկրորդ 92 ռ.
12 կ., երրորդ 91 ռ. 62 կ., ունի 8 ռ.
43 կ.: Ռուսաց 1 ռուբլ Լոնդոնի վրա ար-
ժէ 237¹/₁₆ պէնս, ռուսաց 100 ռուբլ Համ-
բուրգի վրա արժէ 199¹/₂ մարկ, ֆարիկ
վրա 246¹/₂ ֆլանկ: Բոսայի տրամադրու-
թիւնը հանդարտ է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՒՊՈ ԱՐՇՈՐԻՆԻ

այդ հնարները և նրան հետեւող ազատ է սար-
ստիկել ցաւերից: Նա գտնւում է, բոլորում է օղի
մաքրութեան մասին, բայց նրա ձայնը միշտ ան-
հետանք կորչում է, չափազանց հասարակ և պարզ
են նրա պայմանները, որ մարդ կարողանայ լսել և
պատել նրան: Մարդը բնական է համարում
փողոցները լայն և կանոնաւոր չինել, բաւական է
համարում մաքրել և սրբել նրանց իշխանութեան
զարկ ժամանակ: Բայց, ասում է Բէկլամ, բազմա-
մարդ քաղաքներում թղթախաից մեծաւոր հազարա-
ւոր մարդկանց ազատելու համար, ինչպէս մի մար-
դու, նոյնպէս և նրա ընտանիքը վշտից և յուսահա-
տութիւնից ազատելու համար, որբեր և աղքատներ
թիւը կրճատելու համար, մարդկանց աւելի զօրեղ
է աշխատասէր չինելու համար, այս ճանապարհով
կարգաւարտել աշխատանքի և կենսական ուրա-
խութիւնների դուրսը մեծացնելու համար, թագա-
ւորութեան համար աւելի շատ եկամուտների աղ-
բիւրներ ձարելու համար, վերջապէս գոհ և հաւա-
տօրիմ քաղաքացիներ ստեղծելու համար,—այս,
այս ամենի համար պէտք է հողալ, որ օղը մա-
քուր լինի, միշտ կանոնաւոր չարտօղութեան մէջ
լինի: Փորձեցե՛ք ամառը առ ժամանակ թողնել
ձեր նեղ ու փակ սենեակները, դուրս գնալ դիւղե-
ցիկ անտառ, որ ազատ է քաղաքային ժառան-
գութիւններից, ուր թարմ, թեթեւ օղը, խառն-
վում բուսական անուշահոտութեան հետ, տարա-
ծում է կեանք և բերկրանք,— և դուք ձեզ ուրիշ
մարդ կը զգաք:

(Կը չարտնակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
յայտնում է յընդհանուր տեղեկութիւն, որ
այս դեկտեմբերի 17-ին, նրա ներկայու-
թեամբ, ածուրդ կը կայանայ կապալով
տալու Միքայէլեան կամուրջի և Միքայէ-
լեան շօտէի ջրերը և այդ պատճառով
ցանկացողները մասնակցել ածուրդին հրա-
ւիրուած են վերոյիշեալ ժամանակամիջո-
ցին, առաւօտեան 11 ժամին: Պայմաննե-
րը կարելի է տեսնել վարչութեան մէջ ա-
մեն օր առաւօտեան 10-ից մինչև 2 ժա-
մը:

1—3

ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ Գ. ԱՆԻՍԻՆ և ԸՆԿ.
Մինչև մարտի 1-ը մի ամսոյ ըն-
թացքում կատարելի պատուէրները ըն-
դունում եմ 20% զիջումով: Գանձու-
կայա փողոցում:

1—3

Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան
վարչութիւնը պատիւ ունի խնդրել Ձեզ
շնորհ բերել ամսոյ 11-ին, Կիրակի, առա-
ւօտեան 10 ժամին, Սրբ. Նշան եկեղեցի,
Սրբ. պատարագին և ապա ներկայ լինել
ընկերութեան հսկողութեանը յանձնուած
այդ եկեղեցւոյ օրորդական դպրոցի բաց-
ման հանդիսին:

2—3

Հայոց Կովկասի Բարեգործական Ընկերու-
թեան ընդհանուր ժողովը, ընկերութեան
Խորհրդի անդամներ և փոխանդամներ ընտ-
րելու համար, որ լինելու էր կիրակի, ամ-
սիս 11-ին, շաա յարգելի պատճառով ի-
տաճգվում է մինչև յաջորդ կիրակին, ամ-
սիս 18-ին:

Մեր «Բնախօսութիւն» գիրքը, որ մինչև
այժմ մի օրինակը վաճառվում էր նշանա-
կած գնով—80 կոպէկով, այսուհետև կը վա-
ճառվի 50 կոպէկով: Գիրքը պէտքական է
թէ ուսումնարանների, թէ ուսուցիչների,
և ընթերցող դասի համար: Ցանկացողները
կարող են ձեռք բերել Թիֆլիսի գրաւաճա-
ռանոցներից և Նրեանում «Մանկանց բարե-
կամ» գրատնից, իսկ կիւրակէ օրերը եւր-
մուկայում, Աղէքսանդրեան այգու գիմնոց:

Հրատարակիչ Մ. Բաղինեանց.

ЖЕСТЯНКА 20 ЧАШЕКЪ 1 РУБ.

ПРИ ТРЕБ. ПОЧТОЙ ПРИЛАГАТЬ НА ОТПРАВКУ.

(5. 10. 25) 21—24

«ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻ»

Խմբագրութիւնը ընդունում է բաժանոր-
դագրութիւն 1884 թ. (որ է 3 տարե-
շրջան):

«ԹԵՐԹԸ» կը հրատարակի երեւանում,
նախընթաց տարիների ծրագրով, կը տպա-
գրվի պ. Էմին Տէր-Գրիգորեանցի տպարա-
նում:

Տարեկան գինն է՝ 3 ռուբլ կանխիկ վճա-
րելի:

Ստորագրել կարելի է խմբագրատանը,
օտար քաղաքացիք դիմում են հետեւեալ
հասցեով՝ Վ. Գ. Երևան. Վ. Երևան. Վ. Երևան.
журнала «Гигиенический Листок».

Խմբագիր-հրատարակիչ բժ. ԼԵՆԻՆ ՏԻԳ-
ԲԱՆԵԱՆՑ:

Շուշու բնակիչ, Կոլեզակի բէգիտարատոր ԼԵՎՈՆ-ԲԵԿ ՎԱՐՍՁՈՎ, յայտնում
է հասարակութեանը, որ ՇՈՒՇՈՒՑ մինչև երկաթուղու ՆԻՍԻ (նախկին Ագրակի) կայարանը
կամ հակառակ, յարմար և մի օրով ընթացքում ճանապարհորդելու համար նա կազմել է ութ ՏԵ-
ՂԵՐ ունեցող, շաա ՅԱՐՄԱՐ և ընդարձակ ՕՍՆԻՔՈՒՄ, որով անցնելու համար մի
ճանապարհորդից վերցվում է 5 ր., իրաւունք ունենալով 1 1/2 ՊՈՒԿ իրեր տանել, իսկ եթէ դրա-
նից ծանր լինեն, իւրաքանչիւր պուշից 40 Կ. կը վերցվի: Ճանապարհորդի իրերը 3 պուշից ամելի
պէտք է չը լինեն: ՕՍՆԻՔՈՒՄ գնացքները կը սկսվեն ներկայ **ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ**
6—6 (3)

ՅԱՐՄԱՐԱԿԱՆ ՇՈՒՇՈՒՄԱՍԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Ն. ՊԱԿԷ և ԸՆԿ.»

MINGRELIE (ՄԻՆԳՐԵԼԻԱ)

Հինգշաբթի 8 դեկտեմբերի հարաւ ֆՕԹԻ
չափանալ որի նաւապետն է ՆԷԼ (NEL)
Տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան ագէնտներին. ֆոթիում պ. ԳԱՐԱՆԻՕՆԻՆ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պ. ԲԸՆՈՒՆ, Արժրուտու գաւիթէա, № 194.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на 1883 ГОДЪ

НА БОЛЬШУЮ ЕЖЕДНЕВНУЮ, ПОЛИТИЧЕСКУЮ, ОБЩЕСТВЕННУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ

„РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“

ГОДЪ ПЯТЫЙ.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ:

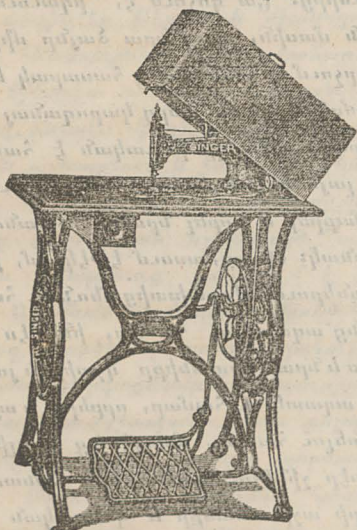
Съ доставкою въ Москвѣ:			Съ пересылкою въ города:		
На 12 мѣс. 8 р. 50 к.	На 6 мѣс. 4 р. 50 к.	На 12 мѣс. 9 р. — к.	На 6 мѣс. 5 р. — к.		
» 11 » 8 » — »	» 5 » 3 » 90 »	» 11 » 8 » 50 »	» 5 » 4 » 60 »		
» 10 » 7 » 50 »	» 4 » 3 » 25 »	» 10 » 8 » — »	» 4 » 3 » 70 »		
» 9 » 6 » 75 »	» 3 » 2 » 50 »	» 9 » 7 » 40 »	» 3 » 2 » 75 »		
» 8 » 6 » — »	» 2 » 1 » 90 »	» 8 » 6 » 70 »	» 2 » 2 » — »		
» 7 » 5 » 25 »	» 1 » 1 » — »	» 7 » 5 » 90 »	» 1 » 1 » 10 »		

За границу: на 12 м. 17 р., на 6 м. 9 р., на 3 м. 5 р., на 1 м. 2 р.
Подписка принимается въ конторѣ изданія: Москва, Москворѣцкій мостъ, д. Н.
П. Ланина, въ извѣстныхъ книжныхъ магазинахъ Москвы и С.-Петер-
бурга и въ Парижѣ—Rue Clément, 4, Adam.

Гг. иногородные благоволить адресоваться преимущественно въ кон-
тору изданія „РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“

Редакторъ-Издатель Н. П. Ланинъ.

(3—15—10)

ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՐԱՑԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ջ Ի Ն Գ Ե Ր

Ն Ի Ի-Ի Օ Ր Կ Ի Մ Է Ջ

ԿԱՐԵՄԲԵՆԱՆԵՐԻ ԱՄԵՆԱԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ:

Ծախում է ամենալաւ համարված կարեմքեւանների նպատող նոր գործիքներով և նոր պատուանդաններով, որոնք
պահպանում են փշանալուց, գործելու ժամանակ աղմուկ չեն հանում և թելը ընթացք ունեն աշխատանքի ժամա-
նակ, այնպէս որ ամենաթեյլ և ծեր մարդիկ կարող են նրանց կառավարել առանց ոյծերը սպառելու: Ծախվում է

ԿԷՍ ՄԻԼԻՏԵՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՑ ԱԻԵԼԻ ՏԱՐՎԱՅ ԸՆԹԱՑԳՈՒՄ:

Այս իրողութիւնը ամենալաւ ապացոյց է Ձինգերի կարեմքեւանների համար:

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Ձինգերի իսկական կարեմքեւանները մեծ վարկ ունեն, որովհետև իրանց գեղեցիկ յատկութիւններով ամենքին գնալիցնում են և այդ պատ-
ճառով ուրիշ գործարանները նրանց կեղծում են և ծախում են Ձինգերի իսկական կարեմքեւանների տեղ: Զգուշացնում եմ ձեզ, որ Ձինգերի իսկական իւրաքան-
չիւր կարեմքեւան The Singer Manufacturing C-^o ֆիրմայից ունի գործարանի գրոշմներ մեքենայի կոթի և մամուլի վրա. The Singer Manufacturing C-^o,

Գ. ՆԷՑԳԻԼԻՆԵԳԵՐ, ԹԻՖԼԻՍ, ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՓՈՂՈՑ, ՏՈՒՆ ՄԻՐԻՄԱՆՕՎԻ

ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ Պօլիցէյսկայա փողոց, տուն Թերզի-Օղլի:

ՔՈՒԹԱՑԻՍԻ մէջ Միկայիլովսկայա փողոց, տուն Զնէյգերի:

ԲԱԳՈՒԻ մէջ Միկայիլովսկայա փողոց, տուն Միրզա-Աւազովի:

Իւրաքանչիւրին միջոց տալու համար ձեռք բերել Ձինգերի ամենաօգտակար և իսկական կարեմքեւան կարելի է գնել փոքր մուտքերով, այսինքն շարաթական

1 ր. 50 Կ. վճարելով առանց իսկական գինը բարձրացնելու: Հնացած մեքենաները խանութը փոփոխում է:

29—50 (1)